

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

WINTER 2022 www.nvwa.eu

1969

2022

BESTUUR

Voorzitter	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>Pieter Bieren</i>	Arkel	secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Swierstra</i>	Bleskensgraaf	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	078-6154464
Bestuurslid	<i>Ferry van Jaarsveld</i>	Papendrecht	ferryvanjaarsveld@gmail.com
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	078-6172348
Bestuurslid	<i>Jopie Zwartbol</i>	Alblasserdam	Jzwartbol857@gmail.com

NVWA ONLINE

Website	www.nvwa.eu
Mail	info@nvwa.eu
Twitter	@deNVWA

INLEVERDATA KOPIJ

Voorjaarsnummer	15 februari 2023
Zomernummer	1 juni 2023
Herfstnummer	1 september 2023
Winternummer	15 november 2023

CONTRIBUTIES

Ledenadministratie Elly Hoogkamer
Postbus 171 3350 AD Papendrecht
ledenadministratie@nvwa.eu

IBAN NL60INGB 0001 9974 31	
Volwassenen per kalenderjaar	17,50
Jeugdleden tot 18 jaar	7,50
IVN-lidmaatschap extra	12,00

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam op 5 januari 1979 onder nummer 40321641. Artikelen blijven voor verantwoording van de auteurs. Overname is toegestaan, mits met bronvermelding.

Redactie

Tom Kalkman en Dick Markesteijn, Vacature
redactieonzewaard@nvwa.eu

COLOFON

Secretariaat Postbus 171
3350 AD Papendrecht

IBAN NL85RABO 0113 0630 83
t.n.v. Natuur- en Vogelwacht “De Alblasserwaard”

Opmaak en drukkerij Vanderperk Groep
Oplage 650

Tekening voorkant Klapekster
Piet van Meerkerk
Foto achterkant Janny Kleijn

INHOUD WINTER 2022

3	Van de voorzitter	8	De Knotploeg zoekt knotters	12	Nestkasten Alblasserbos 2022
4	Uitnodiging Algemene Vergadering 29 maart 2023		Een nieuwe ervaring in de Educatiegroep	13	Gi-Ga Groen bij Natuur- en Vogelwacht
5	Verslag AV 30 maart 2022	9	Zeldzaamhedenonderzoek		Restaurant voor de kleintjes
6	Rabo Clubsupport 2022		Onze Waard 2022	14	Bijen in de tuin
	Planten- en Insecten werkgroep	11	Lezingen in de winter en het voorjaar 2023	16	Kilometerhokinventarisaties
7	De Knotploeg De Kievit 2022			19	Activiteiten & werkgroepen

Van de voorzitter - jaaroverzicht

Bij het wisselen van het jaar 2022 naar 2023 laten we de zorgen van 2022 achter ons en gaan we hoopvol het nieuwe jaar in. Niet omdat met de wisseling van het jaartal alles opgelost is, wel omdat we samen meer kunnen doen. Als je terugkijkt zijn er niet alleen donkere wolken, er is ook veel positiefs te melden.

Maar eerst wil ik iets opmerken over paddenstoelen. Een prachtig gezicht, ieder jaar weer. De vliegenzwam, de paddenstoel rood-met-witte-stippen, is niet bepaald een onbekend organisme. En echt klein is hij ook al niet. Ik maak misbruik van zijn prachtige bovengrondse verschijning om de wereld van de vliegenzwam ónder de grond te ontdekken. „Want vanuit de ondergrond wordt de wereld geregeerd”, aldus emeritus-hoogleraar en mycoloog Thom Kuyper.

Wie de boeken van Merlin Sheldrake (*Verweven leven*) en Suzanne Simard (*Op zoek naar de moederboom*) heeft gelezen, zal niet verbaasd zijn over de uitspraak van Kuyper. Schimmelnetswerken in de bodem spelen een oneindig belangrijke rol in ons leven, maar het is lastig om je daar een voorstelling van te maken. Daarom dat klassieke herfstplaatje: een paddenstoel rood met witte stippen.

De vliegenzwam kun je bijna overal tegenkomen, maar je vindt hem vooral op de armere (zand)gronden en ze leven samen met onder meer berk en beuk, een samenleving waarvan beide profiteren. Een vliegenzwam herkennen is een koud kunstje. Maar de paddenstoel is slechts een heel klein deel van het hele organisme, de zwam of schimmel. Vergelijk het met een appel aan een appelboom. Mooi om daar eens bij stil te staan.

Streeknatuurcentrum

Ons centrum is in 2022 vaker open geweest voor het publiek dan in de voorgaande jaren. Er hebben zich nieuwe vrijwilligers gemeld om mee te doen. Naast de publieksfunctie wordt het centrum natuurlijk ook gebruikt voor verenigingsactiviteiten. Het bestuur denkt erover na het streeknatuurcentrum meer te promoten voor workshops, cursussen, excursies en vrijwilligersactiviteiten.

Wat zijn we blij met de zonnepanelen die we op het dak hebben liggen. Juist in een tijd van energieschaarste en daarmee samenhangende topprijzen kunnen we gebruik maken van deze investering. Ook is er geïnvesteerd in een nieuwe beamer in de grote zaal van het streeknatuurcentrum. Met deze vervanging kan er beter gepresenteerd worden.

Het bestuur hoopt vele leden te ontmoeten op de Ledenvergadering van 29 maart aanstaande. Er zullen wisselingen in het bestuur plaatsvinden.

Penningmeester Sjoerd Swierstra treedt terug in verband met zijn gevorderde leeftijd. Als opvolger word ik voorgesteld. Dat maakt het mogelijk om een jongere voorzitter te benoemen. Het bestuur is blij dat Ferry van Jaarsveld het stokje wil overnemen.

Jaaroverzicht 2022

Het is gebruikelijk dat in het winternummer wordt teruggekeken op het afgelopen jaar. Tijdens de geplande jaarvergadering – bij leven en welzijn - van 29 maart 2023 besteden we hier aandacht aan.

Monitoring

Tijdens het laatstgehouden overleg van bestuur en de coördinatoren van de verschillende werkgroepen van onze vereniging kwam het onderwerp monitoring ter sprake. Monitoring is een mooi woord voor tellen. Op allerlei gebied wordt door vrijwilligers van onze vereniging geteld. Het aantal bloemen, bomen, vogels. Vaak wordt gezegd meten is weten en daarom is het goed om te tellen. Dat is volgens mij maar ten dele waar. Geloof, hoop en liefde acht ik belangrijke waarden en daar kom je niet achter door te meten.

Wat vooral zo mooi is aan de activiteiten van tellen is dat - als het over een langere periode gebeurt - je dan betere conclusies kunt trekken. De leden van onze vereniging doen soms al tientallen jaren metingen en leveren daarmee een prachtige prestatie. Belangrijk werk, want hiermee zien de leden de ontwikkelingen van de biodiversiteit door de jaren heen in de Alblasserwaard. Wetenschappelijke organisaties, zoals SOVON (vogels), RAVON (amfibieën en vissen) en FLORON (planten) weten ons te vinden. Ook overheden maken graag gebruik van onze kennis. Helaas moeten we, met deze kennis, ook onze stem laten horen daar waar ruimtelijke plannen natuurschade opleveren. Het bestuur kon weer fysiek vergaderen. Ook het coördinatorenoverleg en de Ledenadviesraad zijn weer bijeen geweest. Wat voor de pandemie zo gewoon was, was afgelopen jaar een opluchting. Meer vrijheid!

De Stichting Natuur en Recreatie Slingelandse Plassen is dit jaar daadwerkelijk opgericht. Na vijf jaar voorbereiding is de volgende fase aangebroken.

Over het **weidevogelseizoen 2022** is in herfstnummer van Onze Waard uitvoerig gedeeld dat het dit jaar een prachtig weidevogelseizoen was.

Ook zijn er weer groepen geweest voor de **schooleducatie**. Nog niet zoveel als in voorgaande jaren. De leerlingen die aanwezig waren hebben genoten van het buiten-lokaal zoals je de omgeving van ons centrum goed kunt omschrijven. De landschapstuin en het bos zijn een prachtige leeromgeving.

Zaterdag 12 november is er een bijeenkomst geweest van de leden van **IVN-afdeling Alblasserwaard** van onze vereniging.

De **knotters** van Knotgroep De Kievit hebben in de

zomersnoei ongeveer 1.000 knotbomen onder handen genomen. In de herfst zijn de vrijwilligers gestart met het onderhoud van de verschillende elementen zoals het bosperceel Stambos, het weiland, ruim 1.800 knotbomen in opdracht van het Waterschap Rivierenland en ook voor gemeenten en anderen wordt onderhoud gedaan.

We werden het afgelopen jaar blij verrast door de Rabobank IJsselmonde-Drechtsteden met een bedrag van € 1.141,26 in het kader van de RABO ClubSupport 2022.

Lezingen 2022

Voor wat betreft de lezingen die we gebruikelijk hebben in het centrum is het mooi te zien dat er onder leiding van bestuurslid Jopie Zwartbol weer regelmatig lezingen zijn. Gelukkig was het in februari 2022 zover dat de eerste lezing kon worden gehouden. Het aantal bezoekers varieerde van ongeveer 15 tot 30.

17 februari: **Ben Koks** met een lezing over kiekendieven en het thema

“Vogels wijzen ons de weg”. Het leefgebied van kiekendieven die overwinteren in Afrika neemt daar dramatisch af. Ben schetste in de lezing de oorzaken daarvan. Vogels laten zien dat het er op allerlei fronten niet goed voor staat.

30 maart (na de ledenvergadering): **Bram van Vliet**, plantendeskundige, vertelde aan de hand van eigen schetsen en van foto's over planten.

21 april: **Jan Trapman**, natuurfotograaf, flora en fauna van wat er in de Hoge Veluwe te zien is kwam aan de

Openingstijden Streeknatuurcentrum

Het Streeknatuurcentrum is tot 1 april 2023 geopend op:

Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Op 24 en 31 december is het centrum **gesloten**

Het bestuur

hand van prachtige foto's aan bod.

15 september: **Ferry van Jaarsveld**, beheerder van de egelopvang in Papendrecht nam de bezoekers mee in de wereld van de egels.

20 oktober: **Pieter Schook**, natuurgids in de Biesbosch, over de “Kracht en pracht van wilde planten”. Ook was op die avond zijn boek “Biesboschflora” verkrijgbaar.

17 november: **Niels de Zwarte**, ecoloog bij Bureau Stadsnatuur Rotterdam en adjunct-directeur van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam, heeft veel expertise opgebouwd rondom vleermuizen.

Zo was er in dit jaar 2022 veel om blij mee te zijn bij de Natuur- en Vogelwacht!

Sjoerd Veerman, voorzitter NVWA

UITNODIGING EN AGENDA JAARVERGADERING OP 29-03-2023

Het bestuur van de Natuur-en Vogelwacht “De Alblasserwaard” nodigt u van harte uit tot het bijwonen van de

Algemene Vergadering (Jaarvergadering)

die gehouden wordt op woensdag 29 maart 2023 om 20.00 uur in het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard aan de Matenaweg 1 te Papendrecht.

AGENDA:

1. **Opening en mededelingen**
2. **Verslag van de Algemene Vergadering 30 maart 2022**
3. **Jaarverslag 2022**
4. **Financieel verslag en begroting**
 - a. Jaarrekening 2022
 - b. Verslag kascontrolecommissie 2022
 - c. Benoeming kascontrolecommissie 2023
 - d. Begroting 2023
5. **Verkiezing/afreden bestuursleden**

Aftredend en niet-herkiesbaar is penningmeester Sjoerd Swierstra. Voorgesteld wordt in deze vacature Sjoerd Veerman te benoemen. Als nieuwe voorzitter wordt door het bestuur voorgesteld Ferry van Jaarsveld. Tegenkandidaten kunnen schriftelijk voorgesteld worden bij de secretaris van de vereniging tot 20 maart 2023 via emailadres secretaris@nvwa.eu

6. **Rondvraag**

PAUZE

7. Het onderwerp na de pauze vindt u in februari op www.nvwa.eu

8. **Sluiting om ca. 22.00 uur**

Verslag van de Algemene Vergadering gehouden op 30 maart 2022

Aanwezigen: vanuit het bestuur Wim Hoogkamer, Sjoerd Swierstra (penningmeester), Sjoerd Veerman (voorzitter) en Jopie Zwartbol; en tevens 17 leden. Met kennisgeving afwezig: vanuit het bestuur Nel Welschen en Pieter Bieren (secretaris); en Arie den Ouden.

1. Opening en mededelingen

De voorzitter heet iedereen welkom en opent de vergadering. Na 2 jaar is het weer mogelijk om deze ledenvergadering in het streeknatuurcentrum te houden.

2. Jaarverslag 2021 (Zie Onze Waard nr. 4 2021, blz. 3 en 4).

De voorzitter meldt de daarin genoemde bijzondere gebeurtenissen, o.a. het behoud van de Slingelandse plassen en het uitbrengen van de film "De Wilde Waard". Arie A. van den Berg: "Een goed en mooi verslag".

3. Financieel verslag en begroting

a. Jaarrekening 2021

De voorzitter geeft toelichting aan de hand van wat er vertoond wordt op het scherm. We zijn wat ingeteerd op het vermogen, hetgeen veroorzaakt is door Corona. Toch eindigt 2021 met een positief totaalsaldo van 120.000 euro.

De penningmeester spreekt zijn zorgen uit over de sinds 2 jaar dalende cijfers. Dat moet niet zo blijven. Redenen: geen inkomsten uit de bar en uit natuureducatie.

Jacques Verhagen: het saldo is nog steeds ruim positief. Door Verhagen: opvallend dat het saldo bij de vogelwerkgroep wel is gestegen. Oorzaak daarvan is dat er een aantal monitoringen zijn verricht bij Kinderdijk die door het Waterschap werden vergoed.

Bij andere groepen, o.a. de knotgroep zijn investeringen gedaan.

Volgens de penningmeester is er bij de weidevogelwerkgroep veel geld binnengekomen, maar is dat er ook weer uitgegaan.

Daar wordt tegenin gebracht dat er ook ontzettend veel uren zijn gemaakt door vrijwilligers.

Arie A. van den Berg vraagt of er een rode lijn als grens is gesteld.

Volgens de ledenadviesraad zouden we niet onder een saldo van 60.000 euro moeten komen.

De voorzitter merkt nog op dat ook het Stambos en een perceel weiland bij de Geerweg is aangekocht. Desalniettemin hebben we een goede basis en die willen we behouden.

b. Verslag kascontrôlecommissie

De controle is uitgevoerd door Bart Jan van Dijk en

Ferry van Jaarsveld.

Ferry geeft een korte toelichting. De voorzitter vraagt de vergadering om het bestuur décharge te verlenen voor het gevoerde beleid. De leden gaan hiermee akkoord.

c. Benoeming kascontrôlecommissie

Voor de kascontrôlecommissie voor volgend jaar zijn benoemd Bart Jan van Dijk en Jacques Verhagen.

d. Begroting 2022

Te zien zijn de gebruikelijke posten.

De penningmeester stelt voor om een legaat dat nog geen bestemming heeft gevonden te gebruiken voor de kosten van de nieuw aangeschafte zonnepanelen.

Het bestuur zal zich daarover intern beraden.

Verder zijn er geen opmerkingen en zal de voorliggende begroting als voorgesteld worden uitgevoerd.

4. Verkiezing bestuursleden

De aftredende bestuursleden Wim Hoogkamer en Sjoerd Veerman zijn aftredend en herkiesbaar.

Als nieuw bestuurslid wordt voorgesteld Ferry van Jaarsveld. Hij introduceert zichzelf: waar hij vandaan komt, over zijn opleiding en zijn werk. De leden zijn akkoord met de herbenoemingen en met de benoeming.

Op verzoek van Ad Kooij zal Ferry in de volgende Onze Waard een introstukje schrijven.

5. Terugblik op de jaren 2020 en 2021

Door de betreffende personen uit de werkgroepen wordt teruggeblikt op de voorbije jaren.

Wim Hoogkamer over de werkzaamheden qua onderhoud bij en om het gebouw en bij de knotgroep. Tevens licht hij de laatste aanschaf toe van de zonnepanelen.

In de zaal hangt nu een bijbehorend digitaal scherm waarop de in- en output van de energie te zien is.

Tom Kalkman over de redactie van Onze Waard. Er is een vacature gekomen.

Jacques Verhagen over de nieuwe website waarmee men bezig is geweest en die naar verwacht wordt eind april 2022 de lucht in zal gaan.

Leen den Ouden over de natuurtuin: werkzaamheden konden gewoon doorgaan.

Jopie Zwartbol over de weidevogelwerkgroep, de activiteiten konden juist goed doorgaan. Helaas konden lezingen geen doorgang vinden. Ook de natuureducatie lag (en ligt nog) stil.

6. Oprichting van de Stichting Natuur en recreatie Slingelandse plassen

Na een toelichting van Sjoerd Veerman wordt akkoord gegaan met het voorstel zoals in de agenda staat vermeld.

> > >

7. Rondvraag

Het is de vraag of de ledendag van 9 april aanstaande doorgaat. Communicatie heeft daarover nog niet plaats gevonden. Het bestuur beraadt zich op een andere datum.

Verder zijn er geen vragen.

8. Lezing door Bram van Vliet van de plantenwerkgroep van de NVWA

Bram neemt de aanwezigen mee in de plantenwereld. Houdt een "Praatje bij een plaatje". Hij doet dit aan de hand van door hemzelf gemaakte tekeningen en foto's. Aan het eind volgt een woord van waardering en applaus.

9. Sluiting

Om ca. 21.45 uur is de ledenvergadering afgelopen.

RABO ClubSupport 2022

De penningmeester bedankt de leden van de coöperatieve Rabobank Drechtsteden voor het uitbrengen van hun stem op de Natuur- en Vogelwacht bij de Rabo Club support actie. De vereniging heeft het mooie bedrag van € 1.141,26 opgehaald en daar gaan wij mooie dingen mee doen.

Hartelijk dank.

Sjoerd Swierstra, penningmeester

Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG)

door Bram van Vliet

Voor de komende maanden zijn de volgende activiteiten gepland:

Woensdag 28 december 2022: **Plantenjacht**.

Deze activiteit wordt elk jaar door Floron georganiseerd en ook wij doen weer mee. Een uur lang wordt gespeurd naar planten die nog bloeien in december. We starten om 10.30 uur op de parkeerplaats tussen de Randweg en Noordhoek, tegenover Autobedrijf PPD in Papendrecht

Vrijdag 6 januari 2023: **nieuwjaarsbijeenkomst***.

Enkele leden zullen dia's laten zien. We beginnen met een Chinese maaltijd. Opzet van de bijeenkomst is gezellig samen zijn en genieten van mooie plaatjes. Start om 18.00 uur in het Streeknatuurcentrum.

Zaterdag 21 januari **mossenexcursie***.

Locatie is nog niet bekend, kijk daarvoor op de website. Start om 9.30 uur. De excursie is geschikt voor mensen die wel eens kennis willen maken met mossen en wat soorten willen leren (her)kennen.

Bij sneeuw en ijs gaat de excursie niet door.

Woensdag 15 februari **Voorjaarsbijeenkomst**.

Op deze vergadering wordt de gang van zaken van de PIWG besproken en worden plannen gemaakt voor het lopende jaar.

Zaterdag 22 april **voorjaarsexcursie***.

Locatie is nog niet bekend, maar we bezoeken altijd een gebied waar een rijke voorjaarsflora te zien is. Voor infor-

matie zie de website of informeer bij de coördinator.

Vrijdag 16 tot en met maandag 19 juni **meerderdaagse excursie*** naar Virton in de Ardennen. Vier dagen speuren naar vooral planten en vlinders, die je voor een deel niet in Nederland zult tegenkomen.

Activiteiten met een *: aanmelden bij Bram van Vliet: acvanvliet@hetnet.nl

Alle activiteiten staan open voor iedereen, leden en niet-leden van de PIWG. Kijk voor actuele informatie op www.nvwa.eu.

Op de website van de vereniging staat een uitgebreid en informatief verslag van de Varenwandeling die de werkgroep in de herfst gehouden heeft. Met veel informatie en foto's over de varensoorten die in het Alblasserbos te vinden zijn.

Kijk op: www.nvwa.eu/werkgroepen/planten-en-insecten-werkgroep/

Blauwe Reiger (foto Hans Keukelaar)

De Knotploeg de Kievit in 2022

tekst Nik Blom, foto Eddy van Krieking

De knotploeg heeft de voorraad openhaardhout verkocht en bij de kopers afgeleverd. Daarna zijn wij aan het werk gegaan in het Alblasserbos. Aldaar hebben wij voor een particulier de weg vrijgemaakt voor het machinaal sloten van een bosperceel. Om ruimte te maken voor de machine moesten diverse bomen geveld worden en braamstruiken worden verwijderd. Het vrijkomende hout werd afgevoerd naar ons centrum om aldaar verwerkt te worden tot openhaardhout. De vraag naar openhaardhout is enorm toegenomen door de energiecrisis. Wij hebben diverse klanten nee moeten verkopen.

Vandaag 19-10-22 stond het onderhoud van ons eilandje in Brandwijk op het programma. Ons busje werd geladen met het gereedschap dat we daar moesten gebruiken. Zoals 2 bos-maaiers en een heggenschaar, harken, sloothaken benzine en olie en natuurlijk de bak met koffie en bekers. De boot werd achter de bus gekoppeld en wij vertrokken richting de polder. Het was een prachtige rit. De mist hing nog over de weilanden en de zon probeerde er door heen te breken. Het was een feeëriek gezicht. Wat is de Alblasserwaard op zulke momenten mooi. Bij ons eilandje aangekomen werd de boot gelanceerd. Er was een capabele bemanning voor handen om de boot via een sloot naar een brug te varen/peddelen. Aldaar werd de rest van de knotters aan boord genomen en vertrok de boot naar ons eiland. Ter plaatse troffen wij een soort oerwoud aan van bramen en brandnetels en ander onkruid. Wij zetten de aanval in, met het meegenomen materieel. De aanval liep gesmeerd. Er was 1 onderbreking voor de koffie of thee.

Daarna maakten we het eiland klaar voor de schouw. Met een voldaan gevoel namen wij afscheid van ons eiland in Brandwijk.

Het Waterschap heeft een lijst gemaakt van de te knotten wilgen. Voor onze Knotploeg komt dit neer op circa 1840 wilgen die van hun pruiken ontdaan moeten worden. Dit is een hele uitdaging voor ons om dit op tijd klaar te krijgen. Wij zouden best was nieuwe collega's kunnen gebruiken.

De Knotploeg gebruikt voor de aanmaak van openhaardhout veel energie (elektra), daarom heeft deze ploeg gemeend een extra donatie aan de penningmeester van onze vereniging te doen in de vorm van een eenmalige gift van 750 euro.

Wij ontvingen van de Penningmeester van het Streekcentrum den Hanekeer een tegemoetkoming voor de gestegen benzinekosten. Door de energiecrisis is de prijs hiervan enorm gestegen. Voor onze machines gebruiken wij motormix van Stihl. Dit is een milieuvriendelijke benzine. Tegenwoordig moeten wij voor een kan van 20 liter 102 euro neertellen bij onze leverancier. Dit komt neer op een bedrag van 5,20 euro per liter. Gelukkig zijn de prijzen van de geknotte wilgen ook verhoogd.

Wij wensen alle lezers van Onze Waard prettige feestdagen toe en een goede reis door 2023.

De coördinator van de Knotploeg de Kievit

De Knotgroep zoekt knotters

Het knotseizoen is weer van start gegaan voor de knotploeg De Kievit. Dit jaar staan we voor de grote uitdaging om ruim 1800 wilgen te knotten. Die klus moet geklaard zijn vóór 15 maart volgend jaar; de start van het broedseizoen.

De vrouwen en mannen van de Kievit gaan deze uitdaging graag aan en zullen deze klus voor geplande datum dan ook gaan klaren.

Alle handen zijn welkom. Zonder voldoende vrijwilligers wordt de uitdaging wel heel groot!

We hebben op korte termijn ook kettingzagers nodig.

Twee van onze zagers hebben de knotploeg verlaten en met de hand zagen is onbegonnen werk.

Hebt u interesse om een steentje bij te dragen? Dan bent u van harte welkom op de maandag-, woensdag- en zaterdagochtend. Wij verzamelen dan vanaf 7:30 in het Streeknatuurcentrum van de Natuur en Vogelwacht aan de Matenaweg 1 waarna we om 8:00 uur vertrekken. We zijn dan rond 11:15 uur terug op het centrum. U kunt contact opnemen met de coördinator van de knotploeg, de heer Nik Blom: (0184) 652 249.

Een nieuwe ervaring in de Educatiegroep

tekst Corrie van Veen

Ik ben al een aantal jaren schoolgids bij de NVWA. Als er aanvragen binnen komen van scholen om hun klassen een natuurbeleving te geven, zijn we altijd met 2 gidsen om de klassen te begeleiden. Eind oktober kwam er een aanvraag op onze app: Wie zou er een groep anderstalige kinderen van 8/12 jaar willen begeleiden en een natuurbeleving geven? Mijn eerste reactie was: "nee, ik heb geen talenknobbel dus niets voor mij". Nadat we nog wat informatie kregen en na een nachtje slapen werd de nee toch een ja. Half november kwam de groep met 15 kinderen uit de Oekraïne en 1 meisje uit Turkije. Een vrolijke groep die bijna geen woord Nederlands sprak, een leuke juffrouw die ook alleen in het Nederlands les gaf en nog wat ouders die de kinderen gebracht hadden. Samen met gids Jankie en een vertaalapp. hebben we een kennismakingspraatje gemaakt.

De meeste kinderen kwamen uit een stad en hadden weinig ervaring met de natuur. Paddenstoelen zoeken was hun favoriet. Nadat we eerst duidelijk moesten maken dat de meeste paddenstoelen hier niet eetbaar zijn

en soms giftig en het niet de bedoeling is om ze te plukken, werd het een feest. Met een spiegeltje op zak om de onderkant te bekijken, hebben ze heel veel soorten gevonden. Dat mos zo zacht kon zijn en de bast van een boom ruw. Dat je niet alle besjes kan eten. Ook de vleermuis was interessant. De natuur vertelt ons veel.

In het eierdoosje wat ze mee gekregen hadden, was heel veel verzameld. Aan het eind mochten ze in hun eigen taal aan elkaar vertellen waarom ze die vonden zo mooi vonden. Na 1½ uur struinen in het bos en nadat Jankie ze nog het bokkie springen op de Nederlandse manier had geleerd, waren de kinderen moe van alle indrukken.

Na een wat onwennig begin van de middag, ben ik een positieve ervaring rijker! Dit is een verhaal wat je soms meemaakt als schoolgids.

We zoeken nog mensen die het leuk vinden om af en toe hun natuurkennis met kinderen te delen!!!

Zeldzaamhedenoverzicht Onze Waard 2022

tekst en foto's: Rick Dekker

Na een halfjaar wachten is er weer een overzicht van zeldzaamheden die in de periode april-oktober te zien zijn geweest in de Alblasserwaard. In dit overzicht staan zeldzame broedvogels en trekvogels. De jaarlijkse zeldzaamheden en een paar echte knallers.

April

We beginnen met op 9 april 2 Middelste zaagbekken overvliegend over de telpost in de Avelingen. Op de 11de vloog er een Europese kanarie op de telpost bij Boven-Hardinxveld. De 14de van de maand was een goede dag, want er werd een Draaihals (Papendrecht) en een Hop (Wijngaarden) gevonden. De Hop verbleef er tot 16 april.

Op 17 april werd er een juveniele Kwak waargenomen in Nieuw-Lekkerland.

Op telpost Kinderdijk was op de 18de een overvliegende Steppekiekendief te zien.

Gedurende de maand werd verschillende keren een Reuzestern gezien, veelal over Telpost Kinderdijk. De plasdras Langebroek werd op de 18de bezocht door 5 Steltkluten. Op 19 april werden er 2 Steltkluten gezien in de Overwaard van Kinderdijk.

Steltkluut

Op 23 april werd er een overvliegende Zwarte ooievaar gezien boven de westkant van de Alblasserwaard.

Op de waterberging bij Sliedrecht werd op de 25ste een Reuzestern ter plaatse gemeld.

De eerste knaller van het overzicht: de Havikarend!

Deze zeer zeldzame soort werd door Rik Vinke opgepikt boven Alblasserdam, verplaatsend richting noord.

We sluiten deze maand af met een overvliegende Zwarte ibis over Kinderdijk.

Mei

In deze maand werden de eerste zeldzame broedvogels gezien. Zo werd de Woudaap op meerdere locaties langs het Achterwaterschap gevonden. De Grote karekiet liet zich vanaf 23 mei ook horen langs het Achterwaterschap ter hoogte van de Eendenkooi Oud-Alblas.

De derde soort is de Kwak die voor de 2e keer in Kinderdijk te zien was als broedvogel. De exemplaren in deze maand zijn 's avonds vliegend gezien in de omgeving van Alblasserdam.

Kwak

Vanaf de 23ste werd er één Krombekstrandloper gezien op de waterberging bij Sliedrecht.

Op de laatste dag van deze maand werden er 2 Raven gezien bij de Zouwendijk bij Ameide.

Juni

De eerste zeldzaamheid van de maand is een overvliegende Bijeneter over Bleskensgraaf op de 2de van de maand.

Het eerste Steltkluut-broedpaartje was vanaf 3 juni te zien op de Waterberging Sliedrecht. Op 7 juni kwam er nog een broedpaar bij op de Overwaard van Kinderdijk. Op 3 & 4 juni is er door een enkele vogelaar een Ralreiger gezien bij de Zouwendijk bij Ameide. Op diezelfde locatie is op de 6de een overvliegende Witwangstern te zien. Twee dagen later was er een Witwangstern ter plaatse tussen de Zwarte sterns op de Nederwaard van Kinderdijk.

Witwangstern

Ook in deze maand was de Woudaap weer te zien, deze keer waren er maximaal 3 te zien of te horen!

Juli

De Steltkluut werd ook deze maand weer gezien. Op de Waterberging bij Sliedrecht werden er totaal 4 exemplaren gezien, waaronder 2 juveniel. In Kinderdijk werden er 3 gezien, waaronder 1 juveniel.

Net als de Steltkluut was ook de Woudaap deze maand succesvol. Een van de waarnemingen geeft aan dat er 4 exemplaren op hetzelfde moment gezien zijn. Waaronder dus ook juveniele vogels.

Op de 6de van de maand werden er totaal 3 adulte Kwakken gezien in de Nederwaard van Kinderdijk. Op 8 & 9 juli werden er op meerdere locaties in de Alblasserwaard waarnemingen gedaan van 2 overvliegende Zwarte ooievaars. Deze jonge vogels verbleven 's avonds 8 juli in de polder bij Streefkerk.

Augustus

In deze maand waren de Steltkluten, in dezelfde aantallen, aanwezig op dezelfde locaties. Net als de Woudapen die nog aanwezig waren.

Op 8 Augustus werd er een Waterrietzanger gevonden in het gebied de Donkse Laagte, nog maar de 2e van de Alblasserwaard! Op de 11de werd er in Kinderdijk een Draaihals gemeld, deze was al snel weg door de toeneemende toeristenstroom.

Draaihals

Van 15 tot 18 Augustus werden er veel waarnemingen gedaan van de Fluiter. Het hoogste aantal bij elkaar staat op 3, maar over het algemeen werd er steeds 1 exemplaar gezien. Verspreid door deze maand werden er overvliegende Reuzesterns gezien, veelal over Alblasserdam en Kinderdijk. Op de 24ste van de maand werd er boven de polder van Nieuw-Lekkerland een Roodpootvalk gezien. De tellers op telpost Avelingen werden op 28 augustus verrast door 2 Steenlopers en één Drieteenstrandloper die mooi voorbij kwamen vliegen over de rivier.

September

Om de maand te beginnen werd op de 1ste dag een overvliegende Zwarte ibis en 2 Krombekstrandlopers gezien bij Kinderdijk. Op de 2de werd de laatste Steltkluut in Kinderdijk gezien. Op 3 september werd er

boven Kinderdijk een overvliegende Kwak gezien, net als een Roodpootvalk. Op de 10de was het weer raak met Krombekstrandlopers, deze keer 2 overvliegende exemplaren over telpost bij de Avelingen. Op de 10de werd er ook een Roodpootvalk gezien over de telpost bij Kinderdijk. In de Periode 20 tot 25 september werden er meerdere Bladkoningen gezien. Vooral in Alblasserdam, maar ook in Hardinxveld-Giessendam.

Bladkoning

Een volgende knaller: de Siberische boompieper! Bij Langerak werden er op de 24ste 2 exemplaren gevonden. Een nieuwe soort voor de Alblasserwaard. Op deze dag werd er ook een overvliegende Buidelmees gezien bij telpost Kinderdijk.

Een Roodkeelpieper vloog op 30 september over de telpost bij de Avelingen.

Oktober

Aan het begin van de maand werden er verschillende Middelste zaagbekken gezien. Totaal 14, verdeeld over een groep van 5, 7 en 2. Allen werden gezien vanaf Kinderdijk.

De telpost bij de Avelingen had op 10 oktober geluk met een overvliegende Europese kanarie. Een week later dook er één op aan de rand van Gorinchem. De gelijkende Geelgors werd deze maand ook gezien. Zo vloog er een enkeling over op de 16de en 20ste in de buurt van Kinderdijk. De tellers op Kinderdijk werden op de 20ste naast een Geelgors ook verblijd met een Pestvogel.

Net als vorige maand werd ook in oktober de Bladkoning weer gezien. Totaal 4 exemplaren verspreid over het hele gebied. Onder de 4 exemplaren zit ook een netvangst. Het gevangen exemplaar werd vrijgelaten bij het streekcentrum na het aanbrengen van een ring. Op de 29ste van oktober werden er overvliegende Vale gierzwaluwen gezien, helaas is er geen 100% zekerheid of het deze soort betrof! Naast deze mogelijke knallers, werd er op de telpost Kinderdijk ook een Buidelmees gezien. Aan het eind van de middag kon aan deze mooie daglijst ook een juveniele Witwangstern worden toegevoegd. Deze vogel was kort ter plaatse in de polder bij Bleskensgraaf.

Lezingen in de winter en het voorjaar 2023

in het Streeknatuurcentrum van de Natuur- en vogelwacht Alblasserwaard

Locatie Streeknatuurcentrum NVWA: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht

Aanvang lezingen 19.45 uur, Inloop vanaf 19.30 uur. **Toegangspreis** is 2,50 euro

Donderdag 19 januari 2023

Jako van Gorsel

Titel: Zeevogels kijken in najaar en winter

De vogeltrek speelt zich voor een groot deel af langs de kust. De kustlijn is voor ontelbare vogels het baken dat hen van noord naar zuid voert, en andersom. Dat geldt in het bijzonder voor zeevogels. Als vogelaar en natuurfilmer is Jako van Gorsel, op YouTube actief als De Visdief, in najaar en winter vaak aan de kust te vinden speciaal om zeevogels te filmen. Wat zijn de beste plekken om zeevogels te zien? Welke vogelsoorten zie je er en waarom zie je ze speciaal op deze plaatsen? Natuurlijk wordt deze lezing ondersteund door filmbeelden en krijg je praktische tips voor het geval je zelf aan de kust vogels wilt gaan kijken.

Donderdag 16 februari 2023

Theo Bakker (coördinator weidevogelgroep)

Weidevogels en weidevogelbescherming

Het weidevogelseizoen 2022 ligt alweer lang achter ons, maar de weidevogelwerkgroep "de Alblasserwaard", onderdeel van de Natuur- en vogelwacht, kijkt alweer uit naar het nieuwe seizoen in 2023. Het seizoen loopt van maart t/m juni.

Met ruim 45 vrijwilligers lopen zij in de Alblasserwaard bij boerenbedrijven de maisakkers en graspercelen af, op zoek naar de nesten van, voornamelijk, de Kievit, de Grutto, de Tureluur en de Scholiekster. Dit met als doel deze nesten te beschermen tegen het bewerken, bemesten, inzaaien en het maaien. Jaarlijks worden er ruim 2100 nesten gevonden en beschermd. Hierdoor blijft

het weidevogelbestand al enkele jaren op peil.

Onze groep vrijwilligers is de afgelopen paar jaar significant gegroeid, maar wij zijn als werkgroep altijd op zoek naar nieuwe enthousiaste vrijwilligers, die ons komen helpen.

Om de kans op vrijwilligers te vergroten, organiseren we op donderdag 16 februari 2023, voorafgaande aan het nieuwe seizoen, een thema-avond over de Weidevogelbescherming in zijn algemeenheid, maar in het bijzonder over de werkzaamheden en activiteiten van de vrijwilligers in de Alblasserwaard die deze hobby met plezier en enthousiasme uitvoeren.

Zet deze datum alvast met rood in uw agenda, onze weidevogels verdienen onze aandacht en bescherming.

Woensdag 29 maart 2023

gelijktijdig met de ledenvergadering

Na de vergadering zullen een aantal leden van de vogelwerkgroep een presentatie geven van wat er op vogelgebied zoal in de Alblasserwaard valt te zien en beleven.

Donderdag 20 april 2023

Arie-Jacob Brokking

Titel: Kerkuilen in de Alblasserwaard door de jaren heen

De Kerkuil is voor velen een mysterieuze vogel die we niet vaak zullen zien. Gelukkig zijn ze er inmiddels wel weer en is er zelfs een "gezonde" populatie in onze Alblasserwaard van deze prachtige vogel.

Op deze avond krijgt u uitleg over hoe dit jarenlange proces is verlopen. Tevens vertelt de heer Brokking u hoe de bescherming van de Kerkuil er nu en vooral in de toekomst uit kan zien. D.m.v. foto's en getallen laat hij u zien wat er in vele jaren is gedaan om de Kerkuil terug in onze natuur te krijgen.

Nestkasten in het Alblasserbos 2022

tekst en foto's Jan Schoonderwoerd

In het broedseizoen 2022 zijn op twee gedeelten van het Alblasserbos 50 nestkasten gecontroleerd; 27 bij en rond het Streek Natuurcentrum(SNC) en 23 in het Stambos. De bezetting van de nestkasten was wat hoger dan vorig jaar, rond het gebouw, de heemtuin en in de omgeving 76 procent. Twaalf procent hoger dan in 2021. Ook het Stambos scoorde met 63 procent 11 procent hoger dan in het vorige broedseizoen. De datum waarop de eileg begon lag zo rond 6 april.

Rond het SNC werden 15 kasten bezet door Koolmezen, twee hiervan waren gezien de datum (eind mei) tweede broedsels, zij het in een andere kast. Bij drie andere werden de eieren verlaten. Het gelegde aantal eieren kwam op 122 wat 95 jongen opleverde waarvan 92 uitvlogen en 59 een ringetje meekregen.

In vijf kasten werden Pimpelmezen aangetroffen, waarvan er twee mislukten. Een werd in de eifase verlaten en in de andere werd tijdens een controle het vrouwtje dood aangetroffen op 7 eieren. Twee weken later zat in dezelfde kast een broedende Koolmees. Hier werden door de Pimpelmezen 43 eieren gelegd, daar kwamen 26 jongen van die allen, nadat ze geringd waren, uitvlogen.

Een Kauw broedde voor het vijfde jaar op rij in een bosuilenkast. Ze produceerde 5 eieren, 4 kwamen uit en vlogen geringd uit.

Voor het eerst hadden we twee Spreeuwen en wel in de gierzwaluwkasten aan het gebouw. Na enig klimwerk werden van elk nest 3 jongen geringd.

In het Stambos hangen sinds vorig jaar drie zgn. langakkers, langwerperige kasten met een afneembaar ach-

Langakkerkast

terkantje voor de controle. Deze kasten zijn ontwikkeld en gemaakt op het gelijknamige landgoed in Brabant, bedoeld voor de Gekraagde roodstaart. Helaas heeft het nog geen resultaat gehad.

Verder waren 9 kasten bezet door Koolmezen wat 72 eieren opleverde en 67 jongen die allen uitvlogen. Hiervan kregen 43 een ringetje mee.

Slechts één Pimpelmees, met 12 eieren waarvan er ten slotte 11 geringd uitvlogen.

Dit jaar wel weer een succesvol broedgeval van een Boomklever. De negen eieren leverden ook negen uitgevlogen jongen op.

Boomklever nest

Kauwen waren dit keer niet zo succesvol, twee begonnen in een kerkuilkast ieder met 5 eieren die na enkele weken nog steeds koud bleken te zijn.

In twee andere kasten ging het iets beter. Van de resp. 4 en 3 eieren kwamen er slechts 3 uit die uiteindelijk wel uitvlogen.

In een kerkuilkast waar eerst de koude eieren van een Kauw lagen broedde vervolgens een Holenduif wat één uitgevlogen jong opleverde

Het totaal uitgevlogen jongen van de beide locaties kwam op 219 hiervan werden 162 geringd.

Gi Ga Groen bij de Natuur – en Vogelwacht

tekst Nel Welschen

In oktober is er in het kader van het thema Gi Ga Groen van de kinderboekenweek veel aan schooleducatie gedaan. Er kwamen, verdeeld over een aantal weken, ongeveer 13 groepen van één basisschool op bezoek. Onder begeleiding van schoolgidsen gingen de kinderen op stap. Een wandeling naar de Veeneiken, een bomen-excursie, een wandeling met het thema herfst en ook een vogelwandeling. Het weer was zoals je in oktober kunt verwachten. Soms een stralende zon. Ook wel fikse regenbuien die eindigden met een nat pak. Ook dat is een natuurervaring en kinderen hebben daar weinig hinder van, de stemming bleef er in.

Ook moesten we in die weken een paar aanvragen afwijzen. Het aantal schoolgidsen is beperkt en gidsen zijn niet altijd beschikbaar. Daarom zijn we op zoek naar nog meer enthousiaste mensen die mee willen doen met de schooleducatie.

Veel kennis van de natuur is geen vereiste (de kennis doet u op in de praktijk). Wel enthousiasme om de kinderen te laten zien hoe leuk, mooi en interessant het is om

aandacht te hebben voor alles wat leeft, groeit en bloeit. Hierbij geldt zoals bij veel dingen: Goed voorbeeld, doet goed volgen.

Op zaterdagmiddag 12 november zijn de schoolgidsen samen met enkele bestuursleden bij elkaar gekomen (zie elders in dit blad). Er was iemand van IVN, een landelijke vereniging die zich bezig houdt met Natuur en Educatie. IVN kan ons ondersteunen met handreikingen, het verschaffen van educatief materiaal en eventueel cursussen. Er werd gesproken over hoe we de komende tijd de educatie verder kunnen uitbreiden. Het was een gezellige middag die eindigde met een boswandeling waarbij iedere gids zo haar/zijn eigen zegje kon doen. Hoe nu verder?? We proberen nieuwe mensen erbij te betrekken. Hierbij dus een oproep aan mensen die zich bij ons willen aansluiten.

Wat meer weten? Stuur een emailbericht naar educatie@nwva.eu

We kunnen dan nader kennis maken en eventuele vragen beantwoorden.

Restaurant voor de kleintjes

tekst en foto Arie Nugteren

Eksters en kraaiachtigen worden steeds brutaler en komen alsmaar dichterbij de mens, zelfs in kleine stadstuinjes. Gelukkig zijn er oplossingen gevonden om het die grote vogels lastiger te maken het aangeboden voedsel voor de kleintjes weg te kapen. Wij hebben een soort korf aangeschaft waar alleen de koolmezen, de pimpelmezen en de mussen kunnen genieten van een lekker hapje. Het voorste gat hebben we zelfs nog iets kleiner moeten maken omdat 'de groten' er toch nog met hun snavel bij konden komen. De laatste jaren zagen we geen enkele mus meer in onze tuin en omdat we ook van die beestjes houden zijn we blij dat er inmiddels weer een zevental in ons kleine tuintje te zien zijn. Op dit plaatje zien we een musje snoepen van de pindakaas die speciaal geschikt is voor de vogels.

Bijen in de tuin

tekst en foto's: Bastiaan van de Wetering

In mijn woonplaats Alblasterdam ben ik iets meer dan twee jaar trotse bezitter van een eigen huis en een eigen tuin. Met name dat laatste was aan mij wel besteed, omdat de vorige eigenaar de tuin volledig bestraat had. Na ontvangst van de sleutel gingen de tegels eruit en plantte ik zoveel mogelijk vaste planten met Nederlandse oorsprong en zoveel mogelijk inheemse klimplanten en zaaide ik een inheems mengsel in. Hieronder staan enkele soorten genoemd die ik in de tuin geplant en gezaaid heb.

Vaste planten

Grote kattenstaart, Knoopkruid, Ezelsoor, Kruipend zegenegroen, Dropplant, Grote tijm, Herfstaster, Wilde margolein, IJzerhard, Echte gamander, Kattenkruid, Boerenwormkruid, Prachtklokje, Echte guldenroede, Lavendel, Vlinderstruik

Klimplanten

Wilde kamperfoelie, Hop, Klimop, Roos, Passieflora, Reukerwt, Bosrank, Druif

Inheems zadenmengsel

Slangenkruid, Stalkaars, Teunisbloem, Gele kamille, Muskuskaasjeskruid, Reukloze kamille, Gewone margriet, Raapzaad

Verder heb ik mijn tuin verrijkt met een bijenhotel om bijen en insecten te lokken die in dood hout en holle takjes nestelen. En heb ik op sommige plekken een zandige bodem gemaakt om gravende bijen en insecten een nestplaats te bieden. Deze voorzieningen zijn bedoeld om de inheemse solitaire bijen te stimuleren. In tegenstelling tot de honingbij nestelen deze bijen niet

in een kolonie, maar heeft ieder exemplaar zijn eigen nest(gang). Wel kunnen meerdere solitaire bijen van één soort en meerdere soorten gebruik maken van hetzelfde insectenhotel. Het bijenhotel was in het voorjaar al snel bezet met Gehoornde metselbijen en Rosse metselbijen. Beide soorten zijn erg algemeen in tuinen en nestelen ook vaak in boorgaten in de muur. Beide Metselbijen zijn uitstekende bestuivers van vroegbloeiende appel- en perenbomen.

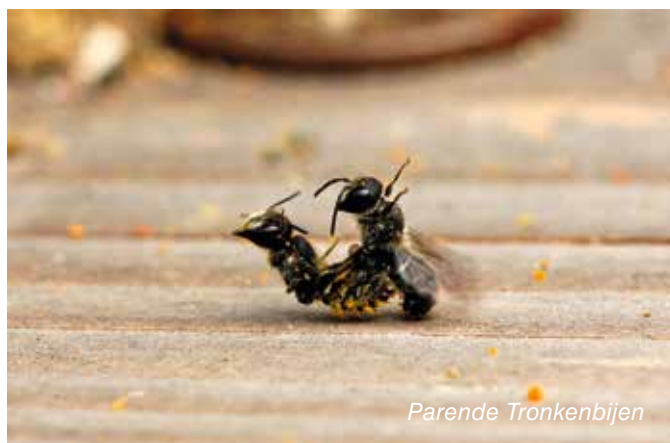
Later in het seizoen volgde de Tronkenbij. Dit kleine bijtje is slecht 5-9 mm groot en heeft voor haar nest genoeg aan een gaatje in het hout van ca. 3 mm. Als eerste worden de mannetjes wakker (zij komen uit de cocon, uit de nestgang), vervolgens zwermen de mannetjes voor de ingang om een vrouwtje te bevruchten zodra zij uit de nestgang komt. In de bijenwereld is het gebruikelijk dat eerst de mannetjes uit hun cocon kruipen en daarna de vrouwtjes. Na de paring waren de vrouwtjes druk bezig de nestgangen schoon te maken wat resulteerde in een hoopje stuifmeel voor het insectenhotel. Hierna waren ze veelvuldig in de tuin te vinden op Gele kamille, Gewone margriet en Raapzaad. De vrouwtjes verzamelen het stuifmeel tussen de haren op de buik, dit heet de 'buikschuier', het stuifmeel wordt met een beetje nectar naar de nestgang vervoerd (zie foto Tronkenbij) In de nestgang wordt een voorraad aangelegd, waarna het eitje erbij gelegd wordt. Ten slotte wordt na het leggen van het eitje in de nestgang een tussenschotje gemaakt, waarna het proces zich herhaalt tot aan de ingang van de nestgang. De gang wordt ten slotte afgesloten met een soort hars met kleine steentjes (grote zandkorrels).

In totaal waren ca. 20 Tronkenbijen tegelijk bezig met het maken van een nest.

Zoals wel vaker in de natuur trekt een groep dieren een predator of parasiet aan. In deze kleine dierenwereld zijn bij het insectenhotel meerdere parasitaire insecten van de Tronkenbij aangetroffen. In de categorie bijen zag ik de gewone Tubebij azen op een nestgang van de Tronkenbij. Toen een vrouwtje wegvloog van haar nestgang kroop de gewone Tubebij gauw naar binnen om daar haar eitje te leggen. Verder waren Goudwespen en sluipwespen aanwezig (zie foto's).

Het bijenhotel in de tuin

*Parende Tronkenbijen**Tronkenbij (vrouwetje)**Goudwesp**Sluipwesp*

In het insectenhotel was nog een bijzondere gast aanwezig. Dit betrof de Blauwe metselbij. Dit is een unieke soort in de Alblasserwaard en voor zover bekend is dit pas de zesde locatie waar deze soort is aangetroffen. Anders dan de Rosse-en Gehoornde metselbij 'metselt' de Blauwe metselbij haar nestgang niet met zand, maar met gekauwd blad. Zodoende vond ik deze prachtige bij al kauwend op het blad van Muskuskaasjeskruid (zie foto).

Graag wil ik afsluiten met nog één bijzondere bijensoort uit de tuin. Voor deze bij had ik speciaal Ezelsoor geplant. Op een ochtend hoor ik geknaag onder de bladeren van het Ezelsoor vandaan komen, het klonk als een

knagende muis. Heel voorzichtig op mijn knieën, keek ik onder het blad. Daar zat de Grote wolbij! Deze soort dankt haar naam aan het feit dat zij haren van planten verzamelt om zo een wollig nestje te maken voor haar nageslacht.

Misschien vraagt u zich af hoe groot mijn tuin is waar dit fenomeen zich heeft afgespeeld de afgelopen zomer. Ik moest het even nameten, maar dit betreft een tuintje van 2 x 1,5 meter. Bijen in de tuin kan dus echt overal! Voor een echt goed bijenhotel verwijs ik graag naar de website van www.bijenhotelkopen.nl en de meest uitgebreide website over wilde bijen is www.wildebijen.nl. De waarnemingen van bijen kunt u plaatsen op de website www.waarneming.nl.

*Kauwende Blauwe metselbij**Grote wolbij bezoekt de Ezelsoor*

Kilometerhokinventarisaties

tekst Bram van Vliet

In 2022 zijn in zeven vierkante kilometers in de Alblaserswaard alle wilde planten genoteerd die in zo'n hok groeien. Zes hokken zijn volgens de methode van het Nieuwe strepen (HNS) gedaan. Dat wil zeggen dat zo'n hok tweemaal bezocht wordt door twee verschillende mensen (of groepen). Het gaat om een eenmalig bezoek. De twee lijsten die daar uit voortkomen verschillen. De ene persoon mist soorten, die de ander wel gezien heeft en omgekeerd. Ook het tijdstip wanneer het hok bezocht wordt veroorzaakt verschillen: in het voorjaar zie je voor een deel andere soorten dan later in het jaar. Helaas is het niet gelukt elk hok van het Nieuwe strepen twee keer te bezoeken. Eén hok is in de loop van het jaar meerdere malen bezocht, waarbij geprobeerd is alle soorten te vinden, die er groeien.

Hieronder de hokken die bezocht zijn.

in omgeving van

- 1 Sliedrecht
- 2 De Donk, Brandwijk
- 3 Hardinxveld-Giessendam
- 4 Groot-Ammers
- 5 Giessenburg
- 6 Giessenburg
- 7 Goudriaan

korte karakteristiek van het blok

- industrie en polder
- polder, Achterwaterschap
- polder en woonwijk
- polder, industrie, rivierdijk
- polder en klein stukje woonwijk
- polder
- polder en klein stukje woonwijk

		HNS	totaal-inventarisatie	tweemaal bezocht	eenmaal bezocht	aantal soorten eerste bezoek	aantal soorten tweede bezoek	totaal aantal gevonden soorten
1	112-427		X					154
2	113-434	X			X			146
3	116-427	X		X		112	139	173
4	118-438	X		X		154	266	286
5	119-429	X			X			128
6	120-430	X			X			151
7	121-434	X		X		133	153	183

Waar mogen wij u heen brengen?

SNELLE VLIEET
TOURINGCARS

T (078) 69 20 120
info@snellevliet.nl

Travel. Meet. Enjoy.

www.snellevliet.nl

landwinkel
De Fruitheerlijkheid

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56
Papendrecht
tel. 078-6440599
openingstijden
ma. t/m do.
13.30 uur-17.30 uur
vrijdag
8.30 uur-20.00 uur
zaterdag
8.00 uur-17.00 uur

FRUIT
veel fruit uit eigen boomgaard
AARDAPPELEN EN GROENTEN
ook biologische groenten
GESCHENKPAKKETTEN
STREEKPRODUCTEN
'Heerlijkheid van Papendrecht'
Jam, sap, saus
van fruit uit eigen boomgaard

www.fruitheerlijkheid.nl

Wat waren de krenten uit de pap?
(zie de nummers in de tabel)

1 Op het industrieterrein groeide aardig wat Kaal breukkruid. Wat langer geleden was dat een heel bijzondere vondst, tegenwoordig kijk je er niet zo meer van op.

2 Klein vlooienkruid midden in de polder vinden is wel heel onverwacht. Op slikkige oevers langs de grote rivieren is het een regelmatig voorkomende soort. Waarschijnlijk is hij met grondverplaatsing hier terecht gekomen: hij stond bij een berg grond.

3 Bij het station groeide Vroege haver, een soort van de zandgronden. De ondergrond van het spoor is van zand uit het oosten van het land, vandaar dat Vroege haver zich op zo'n plek thuis kan voelen.

Ook leuk was de Middelste duivenkervel, veel zeldzamer dan de Gewone duivenkervel. Het eerste bezoek was in april en leverde daarom niet zo veel soorten op: 112.

4 Hier viel de Ruige klapproos op, met haren op het zaaddoosje. De Grote en de Bleke klapproos zijn veel algemener. Voor de Muizenoor, die ook op het industrieterrein groeide, geldt hetzelfde als voor de Vroege haver. Ook hier bij het eerste bezoek veel minder soorten (154). Veel soorten die pas later in het jaar tevoorschijn komen, werden bij het eerste bezoek nog niet gezien. Wellicht speelt ook mee dat het tweede bezoek (266 soorten) gedaan is door een zeer ervaren florist.

5 In een polderblok zie je regelmatig Groot blaasjeskruid in sloten. Ik heb de indruk dat hij de laatste jaren op steeds meer plaatsen voorkomt.

6 Hier is Beekpunge vermeldenswaard, niet echt zeldzaam maar toch altijd een leuke soort, net als Kamgras. Viltganzerik is slechts uit drie kilometerhokken bekend,

het is een soort van zandige grond. Groeide langs het fietspad langs de Peursemse Vliet.

7 Gevleugeld hertshooi, groeit vaak diep in de slootkant en valt daarom weinig op. Komt overal in de polder wel voor.

Krabbenscheer is in de Alblasserwaard tegenwoordig behoorlijk zeldzaam maar hier was een stukje van een sloot er mee bedekt.

Uit de aantallen blijkt dat de blokken die alleen agrarisch gebruik hebben, minder soorten (rond de 150) hebben. Het blok bij Groot-Amers heeft veel variatie en daardoor ook veel soorten (266).

Sperwer (foto: Pieter Bieren)

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

**BRUILOFTEN
VERGADERINGEN
EVENEMENTEN**

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

VERZEKERD VAN DYNAMIEK

Iedere dag staat in het teken van waardevolle dingen
doen voor onze klanten. Simpelweg echt relevant willen zijn,
vanuit passie en talent voor ons vak, dat is L&B.

www.lb.nl

Solide en gedegen

Aannemen en uitvoeren van:

- het bouw- en woonrijp maken van (bedrijfs)terreinen
- grond-, straat- en rioleringswerken
- groen- en bodemsaneringswerken
- alle voorkomende sloopwerken

**GS DE GROOT & SCHAGEN
AANNEMINGSBEDRIJF B.V.**

Lelystraat 101 3364 AH Sliedrecht
(0184) 41 62 33 (0184) 41 88 79 www.degrootschagen.nl

**Zand, grind of
grond nodig?**

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u
aan het juiste adres voor levering
van zand, grind, mijnsteen en
tuingrond. Voor verhardingen
leveren wij diverse soorten
granulaat. Ook kunt u bij ons
uw grond, puin- en tuinafval
inleveren. Bestellen via de website
en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

**VAN VLIET
SLIEDRECHT**

Activiteiten & werkgroepen

Activiteiten en werkgroepen	contactpersoon	telefoon /e-mail
Advertenties 'Onze Waard'	Door Verhagen	0184-682235
Amfibieën- en Vissenwerkgroep	Rik Vinke	06-20372133
Bibliotheek	Leen den Ouden	078-6153280
Educatie en IVN-werkgroep	Nel Welschen Miriam Vermeij	078-6172348 scholen@nvwa.eu
Exposities Kunst	Ellie Snoeren	078-6151269
Gebouw (SNC)	Wim Hoogkamer	078-6154464
Illustraties	Piet van Meerkerk	0184-683301
Kinder-doe-hoek	Nel Welschen	078-6172348
Knotploeg "De Kievit"	Nik Blom	0184-652249
Ledenadministratie	Elly Hoogkamer	ledenadministratie@nvwa.eu
'Onze Waard' kopij	Tom Kalkman	redactieonzewaard@nvwa.eu
Lezingen	Jopie Zwartbol	zwartbol857@gmail.com 06-40474552
Planologie	Jacques Verhagen	0184-682235
Planten- en Insectenwerkgroep	Bram van Vliet	0184-617245
Public Relations (PR)	vacature	pr@nvwa.eu
Themagroep	Heleen Roest	0184-681725
Vogelwerkgroep	Pieter Bieren Richard Slagboom Info Kerkuil kasten Vogel(s)ringen info Steenuilkasten	06-30344431 06-49201029 aj.brokking@hetnet.nl adkooij@kliksafe.nl p.klootsema@planet.nl
Weidevogelwerkgroep	Theo Bakker André Hornstra	06-24975448 06-46832779
Zoogdierenwerkgroep	Nel Welschen	078-6172348

De huismus (foto: Pieter Bieren)

Streeknatuurcentrum Alblasserwaard

**‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende mededelingenblad van
de Natuur- en Vogelwacht “De Alblasserwaard”
... al 53 jaar uw eigen natuurvereniging**

De vereniging heeft ten doel:

- Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het gezamenlijk beleven daarvan.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door:

1. Het bevorderen van het natuur- en milieubesef door middel van educatieve activiteiten.
2. Het beschermen van flora, fauna en landschap.
3. De studie over de flora, fauna en landschap.
4. Het meewerken aan het in stand houden van door particulieren of organisaties, in de Alblasserwaard, verworven natuurgebieden.
5. Het waken tegen water-, bodem- en luchtverontreiniging.
6. Het toetsen van planologische voornemens en het eventueel hierop reageren door middel van gefundeerde bezwaarschriften.

Matenaweg 1

3356 LS Papendrecht

Tel. 0184-412618

www.nvwa.eu

Openingstijden:

Het Streeknatuurcentrum is tot 1 april 2023 geopend op:

Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Op 24 en 31 december is het centrum **gesloten**

1969

2022

53 jaar NVWA